

3A korai hallásszűrés fontossága napjainkban

Kivétel nélkül minden anyuka úgy tekint a várandósság kilenc hónapja elé, hogy tele van reménnyel, örömmel, hogy egészséges kisbabája fog születni. Arra senki sincs felkészülve, hogy a magzattal bármi történhet, vagy szülés közben, születés után nem várt komplikációk léphetnek fel.

A babák már a méhen belül is hallanak, hiszen a szülés előtti utolsó hetekben egyre jobban érzékelik a külvilág hangjait. A hallásfejlődés már magzati korban elkezdődik.

A hallás vizsgálata már egészen kicsi korban nagyon fontos, hiszen a később felismert hallásvesztés hatással van a gyermek beszédfejlődésére, kommunikációjára, később a tanulási képességeire és iskolai teljesítményére is.

Hallásszűrés a születés után

Az első hallásvizsgálat már a születés után megtörténik a kórházban. A 67/2005 ü. Min. rendelet értelmében az újszülött 0-4 napos korában hallásvizsgálat javasolt a szülészeti intézményben. A kórházakban csecsemőknek kétféle fájdalommentes szűrés létezik: az egyik az OAE (otoakusztikus emisszió), a másik az alvás közben történő BERA Phone vizsgálat. Az újszülött osztályokon végzett hallásvizsgálat nem mindig hoz értékelhető eredményt. Sajnos hallani olyan kirívó esetről is, amikor a vizsgáló orvos végigmegy a csecsemők között, a telefonján különböző hangokat ad, és amelyik csecsemő nem reagál a zajra, annak a kartonjára ráírják, hogy nem hall vagy siket. A másik ok, hogy ma a magyarországi kórházakban nincs megfelelő műszerpark a korai hallásvizsgálatok elvégzéséhez.

Amennyiben a kórházban nem sikerült az első hallásvizsgálat, mert a baba sírt, nyugtalan volt, vagy éppen nem lehetett nála hallásreakciót kiváltani, akkor a védőnő által végzett további hallásvizsgálatok javasoltak.

Gyermek fül-orr-gégész audiológus szakorvos által javasolt a hallásszűrés:

- 0-4 napos korban
- 1 hónapos korban
- 6 hónapos korban
- 3 éves korban
- iskola, középiskola kezdekékor.

Az alábbi rizikótényezők okozhatnak halláskárosodást születéstől a 28. napig:

- pozitív családi anamnézis gyermekkori tartós halláscsökkenéssel kapcsolatosan
- méhen belüli infekciók (pl.: cytomegalovírus, herpes, rubeola, szifilisz és toxoplazmózis)
- fül- és egyéb craniofaciális fejlődési rendellenességek
- transzfundálást igénylő hiperbilirubinémia
- 1500 grammnál kisebb születési súly (koraszülöttség)
- alacsony Apgar-érték: 0-3 5 perces, 0-6 10 perces
- oxigénhiányos állapot
- újraélesztés
- tartós (több mint 10 napig tartó) gépi lélegeztetés
- inkubátorban vagy születés utáni fertőzések
- sárgaság
- ototoxicus gyógyszerelés (pl.: gentamicin, citosztatikum)
- örökletes tényezők
- szenzoneurális vagy konduktív halláscsökkenéssel vagy Eustach-kürt funkciózavarával társuló szindrómára utaló elváltozás vagy vizsgálati eredmény (pl.: Treacher-Collins-szindróma, Down-kór, Waardenburg-szindróma stb.)

Fontos a korai hallásvizsgálat és a rendszeres ellenőrzés akkor is, amikor a baba jól hall. Javasolt hat hónapos korban ellenőrizni a hallását, hiszen ez fordulópontra lehet a baba hallásfejlődésében, akár rosszabbodhat is a hallása.

Ma már van olyan hely Magyarországon, Budapesten, ahol családias környezetben, fehér köpeny és kórházzzag nélkül, fájdalommentesen végzik el ezeket a vizsgálatokat. A BERA Phone vizsgálat esetében nincs altatás, nincs egynapos kórházi tartózkodás. A vizsgálat természetes alvásban történik, fájdalommentes, és mindössze 15-20 percet vesz igénybe. Fontos, hogy megfelelő szakemberek és szülők együttes közreműködésével és speciális műszerekkel valósuljon meg. Az itt mért vizsgálati eredményekből már pontosan kimutatható, hogy egészséges-e a kisbaba, ép-e a hallása, megállapítható az is, hogy van-e vezetési vagy idegi eredetű halláscsökkenése. A szakemberek nemcsak a diagnózist állítják fel, hanem a szülőket is ellátják a megfelelő információkkal, tájékoztatást kapnak a rehabilitáció és fejlesztés lehetőségéről is.

Halláskárosodás rizikótényezői 29. naptól iskolakezdésig – mire figyeljünk?

A kisgyermek hallás- és beszédfejlődését legjobban az édesanya, a szülők követhetik nyomon, később pedig a bölcsődében, óvodában, iskolában a pedagógusok. Figyelmeztető jel, ha a kisbaba nem fordul a hang irányába, nem figyel a zajokra, nem reagál a nevére, ha szólnak hozzá. Másik intő jel, ha későn vagy egyáltalán nem indul meg a beszédfejlődés, vagy a gyermeknek figyelem-, viselkedési, magatartási zavarai vannak, nem vesz részt a közösségi játékokban. Ilyen esetekben tanácsos hallásvizsgálatot kérni.

A későbbiekben érdemes szakemberhez fordulni, különösen az alábbi esetekben:

- a szülő, gondviselő, nevelő rendellenességet észlel a hallás, beszéd, a nyelv vagy a fejlődés késésével kapcsolatban;
- az os temporale törésével járó fejsérülés esetében;

- szenzoneuralis vagy konduktív halláscsökkenéssel járó gyermekkori fertőző betegségek (pl.: meningitis, mumpsz, kanyaró) után;
- neurodegeneratív betegségek – pl.: Hunter-szindróma, szenzomotoros neuropátiák (pl.: Friedreich-ataxia és Charcot–Marie–Tooth-szindróma) fennállásakor;
- progresszív halláscsökkenéssel járó szindrómák (pl.: neurofibromatózis, osteopetrozisz és az Usher-szindróma) esetében.

Rehabilitáció hallókészülékkel, fejlesztéssel

A kisbabák hat hónapos korukban kaphatnak először fül mögötti hallókészüléket. Már ilyen kicsi korban meg kell tanítani őket és a szülőket is a készülék használatára. Ezzel egy időben már érdemes megkezdeni a korai hallásfejlesztést, melyet szurdopedagógus szakember végez. A szülők kétféle módon vehetik igénybe a fejlesztést. Magánúton vagy a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői vizsgálata által. A szakértői véleményben kijelölik – a törvényben megfogalmazott óraszámok alapján – a lakóhelyhez legközelebb eső utazótanárt, aki a lakóhelyre vagy az adott nevelési intézménybe (bölcsőde, óvoda) jár ki fejlesztésre. A későbbi vizsgálatok során – amennyiben szükséges – speciális oktatási-nevelési intézményben való elhelyezést javasolnak. A cél, hogy a hallássérült kisgyermek mielőbb megtanuljon beszélni, így könnyebben integrálható a későbbiekben.

A szülők számára sokkoló élmény, amikor megtudják, hogy gyermeküknek hallókészüléket kell viselnie. A szakember azt mondja: „a hallókészüléket nem problémának tekintjük. Észlelünk hallásvesztéseget, de az a feladat, hogy ezt lépésről lépésre rehabilitáljuk. Előbb meg kell tanítani a gyermeket hallókészülékkel hallani, majd a hangok felismerése után megkezdődhet a beszéd indítása, fejlesztése. Ezért nem is használom azt, hogy hallási fogyatékos, azt szoktam mondani, hogy a gyerekek kommunikációs gondja van. A színes, mintás hallókészülékeket pártolom, legyen rózsaszín a lányoké, vagy terepmentés a fiúké. Ha nem ültetjük bele a gyerekeket, hogy fogyatékos, akkor ugyanúgy fog felnőni, mint ép hallású társai. Ezt a szemléletet szeretném megtanítani a szülőknek.”

Egy anyuka története

Soha nem felejttem el azt a napot, amikor 29. hétre született ikreimmel, két hónapos kórházi tartózkodás után végre hazaindulhattunk. Örömmel, izgalommal vegyes várakozással néztünk a ránk váró napok elébe. A felhőtlen örömünket azonban egy perc alatt beárnyékolta az indulás előtti hallásvizsgálat. Egyik fiamnál a harmadik műszeres és reflexes hallásvizsgálaton sem sikerült semmiféle reakciót kiváltani. Nem reagált az éles zajra, tapsra, az OAE-vizsgálat sem hozott mérhető eredményt. A vizsgáló orvos azt mondta: „Anyuka, a kislfia siket, soha nem fog se hallani, se beszélni!”

Ott álltunk mi, tanácstalan szülők úgy, hogy hónapokig semmiféle tájékoztatást nem kaptunk se az orvosoktól, se a védőnőnkől. Interneten kutattam, hasonló cipőben járó édesanyáktól, hallássérült gyermekekkel foglalkozó szervezetektől szereztem be az információkat, mert nem tudtam, merre induljunk, mit kell ilyenkor tenni.

Mivel kisfiam még nagyon kicsi volt, így jó pár hónappal később került sor az egyik gyermekkórházban a helyi altatásban végzett BERA-vizsgálatra. Mindkét fülön 50-50 decibeles halláscsökkenést mértek. 6 hónaposan kapta meg az első hallókészülékét,

amit folyton kivett a füléből. Fél évig megkötős sapkában adtuk rá, hogy ne vegye ki a készülékét. Hetente kétszer utazótanár járt hozzánk fejlesztésre. Az, hogy akkor utánajártunk mindennek és ilyen korán megkezdődött a fejlesztése, annak meg is lett az eredménye. Egy év múlva a fejlesztésnek és az idegrendszeri érésnek köszönhetően letettük a készüléket, és elkezdett beszélni. De eljött az a nap is, amikor másfél évesen bölcsődébe kerültek az ikertestvéreivel és az első évben mindenféle fertőzést elkaptak, ami azzal járt, hogy mindkettő hallása megromlott. Másik fiamnál a gondozónők szóltak, hogy nem vesz részt a közös játékokban, nem figyel, ha szólnak neki. Kórházi műtétek sora következett, tubus-beültetés, orrmandula-kivétel mindkettőnél a Tűzoltó utcai Gyermekklinikán, ahol jó kezekben voltunk.

A műtétek sajnos nem hoztak „látható-hallható” eredményt, hamar kiderült, hogy mindkettőnek idegi halláscsökkenése van, ami hallókészülékkel és intenzív fejlesztéssel rehabilitálható. A klinikán keresztül javasolták a gyermekközpontot, ahova azóta is járunk. Fiaim már 6 évesek, a korai fejlesztésnek, rehabilitációnak köszönhetően mindkettő integrált óvodába jár, és hallanak, beszélnek, énekelnek, fejlődnek.

Az utánam jövő anyukáknak, óvónőknek, pedagógusoknak az információhiány pótlására jó szívvel tudom ajánlani a *Halld a világ hangjait!* című dossziét, melyben minden fontos és nélkülözhetetlen információ megtalálható a hallásról.

Az EduKid – az első gyermekbarát központ Magyarországon

Egy hely, ahol minden egy helyen valósul meg:

- újszülöttkori hallásproblémák szűrése (OAE, BERA)
- a meglévő hallásvesztés diagnosztizálása (egyévre szabott vizsgálati tervvel)
- kommunikációt segítő eszközök forgalmazása (hallókészülékek, hallást segítő eszközök)
- hallás- és beszédfejlesztés
- figyelemzavar, diszlexia, diszgráfia kimutatása és fejlesztése
- auditív észlelési és feldolgozási zavarok felismerése és terápiája
- gyógypedagógiai szaktanácsadás
- szülői tanácsadás
- klinikai háttér (Tűzoltó utcai II. sz. Gyermekklinika)

Elérhetőség:

EduKid Speciális Hallásdiagnosztikai, Rehabilitációs és Oktató Központ

1082 Budapest, Kis Stáció u. 1-3.

Klinikai háttér – SE II. Tűzoltó u. Gyermekklinika

1097 Budapest, Tűzoltó u. 7-9.

Mobil: +36 20 337 26 35 • Telefon: +36 1 413 01 68 • Fax: +36 1 413 01 69

E-mail: info@edukid.hu

Web: www.edukid.hu

Vezetője: Takács Katalin nemzetközi végzettségű gyermekaudiológus

*Dr. Dalos Judit fül-orr-gégész audiológus szakember
Takács Katalin gyermekaudiológus, hallásakusztikus mester*

Szerkesztette: Dubniczki Csilla